

Emberi ésszel nem tudom felmérni sem, mennyire gyarlók a mi gondolataink, amikor megkíséreljük elképzelni Istent. Istenem! „Léted világít mint az égő Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”

Ha megszólítanád teremtményeidet, már nem lenne hitetlen egy sem. Látták már végtelen hatalmadat és most már engedelmeskednének.

Ez a mi kérésünk, óhajtásunk vétek és bűn? Csak a zsidókat vezeted a pusztákon keresztül? Igaz, aztán mégsem hittek és aranyborjút készítettek maguknak... Rólunk szólna ez a történet is? Oly sokszor megtagadtak Téged a választottak, a Téged látók, mégis vakok?

Rejtőzködő Isten vagy, nem jelentél meg előttem úgy, hogy felkiáltssak a római katonával: ez valóban Isten fia volt! Nem adtad meg az ujjongó felismerés örömét, nem állítottál meg lesújtva a damaszkuszi úton, mint Pált!

De ha visszatekintek életem közel hetven évére, megilletődöm és hálával telik meg a szívem. Kiváltságos boldog életet adott nekem. Megmentettél a háborúban, betegségekben, balesetekben, forradalomban, sortűzben. Megáldottál csodálatos édesanyával és apával, társsal és gyermekekkel, hivatással és feladatokkal. Ajándékként kaptam magyarságomat is. Körülnéztem nemegyszer, ki kapott ennél többet, mint én? Isszonyú sorsok, szenvedés, nyomorúság van körülöttem! Miért lehetnék én kiválasztottad? Mit tettem én? Resten és kényelmesen, langyosan és óvatosan éltem. Mivel kell még megfizetnem e sok kegyelmet? A végén kell fizetnem, és mennyit, hogy igazság legyen a földön? Talán mások érdeméből, áldozatából, imájából kaptam? Édesanyámért? Krisztus szenvedéséért? Akit látni, tapasztalni, óhajtani meg nem szűnök, bizonyosságért kiáltva!

Hányszor szegte meg kenyeremet, és csak később döböntem rá, hogy csak Ő lehetett; mint az emmauszi tanítványok. Nem kaptam megszólítást, jelenést, hívást, — életem mégis csak az Ő kegyelme volt csupán... Ingyen ajándéka.

BEKE LÁSZLÓ
művészettörténész

Levél a Vigiliának

Minél többször olvasom a Vigilia felkérő levelét, annál nehezebbnek tartom a feladatot. Amúgy is soroltam volna (legszívesebben a végtelenségig), mi minden akadályozza az embert, amikor a Leglényegesebbet akarja másoknak átadni.

A Pilinszky-idézet viszont pontos és felkavaró. Távlatot nyit, de nem közvetlenül az Istenre. Hanem egy megrázó látványra, a vérző tapétákra. Amelyek mögött azonban minden bizonynal ott van az Isten. Az Istenember. Ilyet kellene nekem is írnom!

Találkozás Jézussal, a Szentséggel, e találkozás lehetősége, emlékem erről (a megnyílásról), ráismerés az Istenre (a transzcendens, a Szent létére). Ezek a témák, amelyekről várják az írásomat. Legáltalább négy-öt élet programja lehetne... hát még írni is róluk!?

Inkább a legegyszerűbben kell felfogni az egészet: ha sikerül imádkoznunk, mindent meg tudunk valósítani. És az Isten segítségével ez sikerül is. Mert Ő akar velünk találkozni.

Valakivel néhány napja spontán teológiai beszélgetésbe keveredtem. Csak azt nem értem, hogyan engedhette meg Isten, hogy a fia kínhalált haljon! — fogalmazta meg a kételkedők egyik legjellegzetesebb kérdését. A katekizmusból szerzett reflexszel, de meggyőződéssel tudtam neki válaszolni: Az emberek iránti szeretetből! Úgy vettem észre, hogy ezt azonnal megértette.

Évekkel ezelőtt egy vallásos összejövetelen a vezető atya megkérdezte az egybegyűlteket: Honnan tudhatjuk, hogy mi az igazság? Egy fiatal lány a legtermészetesebben ráfelelte: Jézus. Mert ő az igazság, az út és az élet. Ilyen egyszerű. A magyarázattal — mely gondolati struktúráját tekintve hasonlít a hazug krétaiak paradoxonához — legfeljebb bonyolítani lehet: ha feltételezzük, hogy Jézus igazat mondott (és mi oka lett volna, hogy ne mondjon igazat?), akkor tényleg csak ő lehet maga az igazság! Ha pedig így van, és tényleg hiszünk neki, ráadásul még az (örök) életet és az ahhoz vezető utat is megtaláljuk!

Ilyesmiről csak akkor szabadna beszélni, ha feltétlenül meggyőzőek tudunk lenni. Mert ennél többet nem lehet mondani. De hajlamosak vagyunk a sok beszédre, a redundanciára és az iróniára, és ezért akik erről az oldalunkról ismernek bennünket, nem hisznek nekünk.

Wittgenstein törekvése a legtiszteletreméltóbb kísérletek egyike, hogy a (beszélt és az írott) nyelvnek újra méltóságot szerezzen. Ugyanis az eredeti Nyelv minden bizonnyal Szent volt.

Az volt az Ige. A Testet öltött Ige, Jézus, minden igazi művészet prototípusa. Erről számomra — aki hivatásszerűen a művészet megértésével és megértetésével foglalkozom — a legszebben mindaddig Hugo Ball, a dadaista művész nyilatkozott. Minden igazi művészet, mely az önazonosságot keresi, segít abban, hogy ráébredzen: csak az Isten magánvaló. Magamat is csak Benne találhatom. Ennek az élménynek a művészi megformálása a legszentebb feladat: az Isten dicsőítése.